מה א מיי' פ"ז מהל' מכירה הל' ב סמג

עשין פג טוש"ע ח"מ סי

עשין פנ טוש"ע חיימ טיי רד סעיף ד: בזר ב מייי שם הלי א ופ"ח שם הלי א סמג

שם טוש"ע שם סעיף א וסי קנ סעי' י:

מו ג מיי פי״ל מהלי

מכירה הל' ד ועי בהשגות ובמגיד משנה

סמג שם טוש"ע ח"מ סי קמג שם טוש"ע ח"מ סיי רז סעיף יא: בחד מיי שם פ"ח הלי א [והלי ב] סמג שם טוש"ע ח"מ סיי קל סעיף

מב ה מיי פ"ט מהלי

סמג עשין קמט ולאוין עד מוש"ע ח"מ סי סו סעיף

רבינו חננאל

אבל מי שפרע מדור המבול וכו'. אביי אמר אודועי מודעינן לי' דההוא

וררא מיחייר לשמיח

רבא אמר מילט לייטינן רבא אמר מילט לייטינן ליה בשמיה. וקי״ל כרבא. מדאמר ליה ר׳ יוחנן לר׳ חייא בר יוסף הב ליה ואי לא קביל עלך

מי שפרע שמעינן מר׳

ני שפוע שמעינן כוו יוחנן תרתי עובדא. חד מילט לייטינן ליה וחד

ערבון כנגד כולו הוא קונה. איתמר ערבון רב אמר כנגדו הוא קונה ור׳

יוחנן אמר כנגד כולו הוא קונה. ומותבינן לי׳ לרב מהא דתניא הנותן ערבון

. לחבירו ואמר לו אם אני

חוזר בך ערבוני מחול לך וכו' עד ר' יהודה אומר

דיו שיקנה כנגד ערבונו.

אמר רשב"ג במה דברים אמורים בזמן שאמר לו

ערבוני יקון התם אמרינן דיו שיקנה כנגד ערבונו

אבל מכר לו בית או שדה

באלף זוז ונתן לו מהן ת"ק זוז קנה ומחזיר לו את השאר אפי׳ לאחר כמה שנים. מדאותבינן

. מינה לרב ש״מ דהני ת״ק

זוזי ערבון נינהו וקתני קנה הכל ואמרינן מאי

קנה הכל האמריבן כמא לאו הוא הדין למטלטלי דאי יהיב עלה ערבון סתם ולא פריש ערבוני

יקון קנה ההוא מטלטלא כולה קשיא לרב ופריק

רב לא במקרקעא קנה הכל במטלטלא לא קנה

. אלא כנגד ערבונו. ומאי

שנא מקרקעא ממטלטלא.

ומשנינן קרקע דקני ליה בכספא לגמרי כדתנן

. נכסים שיש להז אחריות

נקנין בכסף וכו׳ גם בתתו עליו ערבון סתם קנה כולו

אבל מטלטלא דכספא לא

אבי מטיטיא ויכטפא לא קנה לה לגמרי כדתנן ושאין להן אחריות אין

נקנין אלא במשיכה ולא יקנין אלא בנושיכוז ולא אמרינן דקני לה בכספא אלא לקבולי עליה מי

שפרע גם בתתו ערבון

ספול גם בונוני כובון סתם עליה לא קנה [אלא] כנגד ערבונו לקבל עליה

הדין לערבון. ור׳ יוחנן

ט) [ל"ל אמימר], י) [ל"ל נמרא],במרא], כ) [ילחק כל"ל],

וולפירושו

מ) [ועי' נע"ו סג. תד"

תורה אור השלם

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה הוא סבר

כנגדו הוא קונה לקבל מי שפרע ולא קנה כל

הפיסוק והוא היה חפץ

ליתן כנגד מה שקיבל וחוזר בו על השאר

הס"ד ואח"כ מה"ד כנגדו

הוא קונה אי מכירת

:קרקע

אֱלֹהִים לא תְקַלֵּל וְנֶשִׂיא בָעַמָּךְ לֹא תָאר: וְנֶשִׂיא בָעַמָּךְ לֹא

שמות כב כז

דהלכתא כוותיה " בדיני ס"ל כוותיה וכן רב הונא ס"ל כר' יוחנן דאמר דמכור לי באלו קנה ואמרינן לעיל (דף מו.) דסבר מעות קונות כר' יוחנן וכן רב חסדא דאמר לעיל (שם:) כדרך שתקנו משיכה במוכרין כך תקנו בלקוחות א"כ סבר מעות קונות כר' יוחנן

דלריש לקיש דאורייתא היא ולא תקנה והדאמר פרק קמא דקדושין (דף יד: ושם ד"ה הואין) אשכחן נכרי דכל קניינו של נכרי בכסף משמע דהוי כריש לקיש דאית ליה פרק שני לעמיחך (לף יג: ושם) לעמיחך במשיכה ולנכרי בכסף דלר׳ יוחנן כל קניינו של נכרי במשיכה מפרש ר"ת דהכי פירושו אשכחן נכרי הואיל וכל קניינו של נכרי בעבד עברי בכסף ולא בשטר דשטר ילפינן בעבד עברי מאמה העבריה והא לא שייך בנכרי ואע"ג דבפ׳ השולח (גיטין ד׳ לח. ושם) אמרי' דנכרי קונה ישראל בחזקה היינו דוקה בחזקה של כיבוש במלחמה דאפיק ליה מוישב ממנו שבי והא דאמר בפרק בתרא דע"ז (דף סג. ושם ד"ה בזונה) בזונה כותית עסקינן דלא הי מחסרא משיכה היינו כריש לקיש דלר׳ יוחנן מתרך תירולים אחרים דמשני התם ואיבעית אימא כגון דקאי בחלירה אבל קשה דהתם (ד' עא.) אמר ש) מרימר משיכה בנכרי קונה ורב אשי אמר משיכה בנכרי אינה קונה אלמא רב אשי דגדול בחכמה ובמנין והוא בתרא סבר כריש לקיש וכן סבר רב אשי פרק שני לבכורות (דף יג: ושם) וה"ר חיים מפרש דלח קשה לא מקדושין (דף יד:) ולא מע"ו (דף עא.) דאפשר דלרבי יוחנן מעות קונות בנכרי כמו בישראל וכן יסבור רב אשי ולא ידרשו כמאן דדריש בבכורות בפרק שני לעמיתך בכסף ולנכרי במשיכה אלא ידרשו לעמיתך אתה מחזיר אונאה ואי אתה מחזיר אונאה לכנעני דאיכא נמי מאן דדריש התם הכי ויסבור דגזל הכנעני אסור דפלוגתא דתנאי איכא בפרק המקבל (לקמן דף קיא:) ובהגוזל י (קמא) (ב"ק דף קיג:) אימא נמי דסבר דגזל הכנעני אסור דאי סבר דגזל כנעני מותר לא הוה לריך קרא למישרי אונאתו ולפי זה אתי נמי שפיר דלא תקשה דרב חסדא אדרב חסדה דחית ליה הכה כר' יוחנן ובפרק בתרא דע"ו (דף סג.) משני אמר רב נחמן בר רב יי חסדא אמר

דוקא בלן אבל ספר עד שימשוך 10ולפיכך משיכה אינה קונה לא בנכרי ולא בישראל [א] ועוד דבהגוזל בתרא (ב"ק דף קיג:) משמע קלמ דרב אשי סבר דגזל כנעני מותר דקאמר רב אשי הוה קאזיל בארבא חזי שבשא דגופנא חליא לבר ותלו ביה קטופי א"ל לשמעיה זיל חזי אי דכנעני נינהו זיל אייתי לי שמע ההוא כנעני א"ל דכנעני מי שרי א"ל כנעני שקיל דמי ישראל לא שקיל דמי משמע דסבר גזל

דר' יהודה הנשיא סבר להך פלגא נמי משמט רב חסדא בזונה כותית דלא מחסרא משיכה והיינו כריש לקיש ולפי מה שפירש׳ אתי שפיר כר' יוחנן אך קשה דאם כן תקשה להו מתני׳ דנתנה לבלן דליכא לאוקמה בבלן נכרי ולא בבלן ישראל דמשמע כנעני מותר ובשביל ששמע הכנעני הוה מתרץ דבריו וי"ל דרב אשי הדר ביה כדהוכיח לו רבינא כדבעי מינה דמשיכה בנכרי קונה

כו': איתמר אביי אמר אודועי מודעינן ליה לא תאור רבא אמר מילט לייטיגן ליה דכתיב לחבירו ואמר לו אם אני חוזר בי ערבוני קניא ר' יהודה אומר דיו שיקנה כנגד ערבונו אמר ר' שמעון בן גמליאל במה דברים לו את השאר אפילו לאחר כמה שנים מאי לאו הוא הדין למטלטלין בדסתמא קני להו לכולהו לא מטלטלין בדסתמא לא קני ומאי שנא קרקע דבכספא קני ליה ממש קני ליה לכולה מטלטלי דלא קני אלא לקבולי מי שפרע לא קני ליה כוליה לימא כתנאי השמימה אע"פ שאינו שוה אלא פלג אינו משמם דברי רבן שמעון בן גמליאל ר' יהודה הנשיא אומר "אם היה משכון כנגד הלואתו אינו משמט ואם לאו משמט מאי אינו משמט

דקאמר רשב"ג אילימא כנגדו מכלל

שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב: אייקר מלחא. ורלה לחזור: בר אודועי הוא. בתמיה. וכי היה לריך להודיעו שהוא נפרע מן השקרנים והלא תלמיד חכם היה: ערבון. מקלת המעות נתן לו על פיסוק מרובה: הוא סבר כנגדו הוא קונה (א). אי מכירת קרקע הוא שנקנית בכסף קונה קנין גמור ואי מכירת מטלטלין הוא קונה כנגדו להתחייב במי שפרע: ור' יוחנן חמר כו'. בקרקע לקנין גמור ובמטלטלין לקבל מי שפרע הנותן ערבון. לא דמי לההיא דלעיל דוה אינו פריעת מקלת מעות שקורין אייר"ש אלא ערבון ומשכון לקנום את החוזר בו פרמנינ"ן בלע"ז: רבי יוסי לטעמיה דחמר. בבבח בתרח בפרק גט פשוט (דף קסת.): אסמכסא קניא. הבטחת גוומא שאדם מבטיח את חבירו לסמוך עליו שאם לא יקיים תנאו יתן כך וכך: דיו שיקנה כו'. לא זה ימחול ולא זה יכפול אלא לא זה ולא זה יכולין לחזור מלקיים מן המכירה כנגד הערבון וחוזרים על השחר: בד"א. שאינו קונה אלא כנגד ערבונו: בומן שאמר לו ערבוני יקון. יקנה שלה נתנו לו בתורת תחילת פירעון והשאר עליו מלוה אלא בתורת שערבון

הגהות הגר"א (מכ"ס בתום' (מכ"ה בע"ל) וד דבהגחל במרא כו׳. נ"ב עתום' ורח"ש שם : שמירנו

. אייר"ש [אירי"ש]. ערבון פרמנינ"ן [פירמנצ"א].

נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שחינו, דסבור שהוא יכול לנלח ופעמים שמנלחין פול מנמו (סנהדרין בד:) המבטיח לחברו דבר על מנת שיעשה דבר לעתיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע הזמן וכשיגיע הזמן יאנם ולא יוכל ופטיגיע יאומן ימונט זמו זימוכל לקייס (רשב"ם ב"ב קסח.). במה דברים אמורים. שיכול לחזור בו ולא יטול זה שיפול לנוות בי זכנו יפול הם אלא כנגד מעומיו, בזמן. שנתנו לו בתורת ערבון ולא נתורת תחלת פרעון, שאמר לו ערבוני יקון. יקנה הכל, והאי לא אוזיל גביה למכור לו כל החרחע גכרים כמפות כו כל הקתקע בכך (לקמן עוו:). אבל. נתנו לו בתורת פרעון הוו להו השאר מלוה עליו (שם). אנה. הקרקע כולו, ומחזיר לו את השאר כו' (שם). המלוה את חבירו על המשכון. אין שמיטה משמטתו, דאין כאן משום לא יגוש שהרי אינו נוגשו (שבועות מד:). אינו משמט. לקתן תפרש אי נההוא פלגא קאמר אי בכוליה חוב קאמר (שם). אילימא כנגדו. דאינו משמט. דלההוא פלגא הגשיא. דפליג עליה דאמר אם אין משכון כנגד חובו משמט, אכנגדו נמי משמט, דאפילו ההוא פלגא דכנגדו לא חשיב משכון ומשמטא

ליה שביעית (שם).

כנגד ערבונו לקבל עליה מי שפרע. ודין זה עתיד אני לפרשו בפי השוכר את האומנין פי' יפה כי שם מקומו. ואמרינן לימא כתנאי המלוה את חבירו על המשכון וכנסה המידו על המשכון וכנסה להך דר׳ יוחנן לא הוה מיימי ליה מיניה ומסתמא מההיא דפרק שני דבכורות נמי הדר ביה ובפרק בתרא דע״ו (דף סג.) ל״ג רב חסדא בשנויא דזונה כותית ואית ספרים דלא גרסי ליה∞: בערשה מעשה עמך. לא מקרי האי אינו עושה מעשה עמך לענין שיהיה מותר לקללו בחנם כי אם לקללו על המקח הזה במי שפרע: רבר חייא ברבי יוםף בר אודועי הוא. דהיה יודע מתניתין אלא היה רוצה לקבל לטוחא קודם שיפסיד היוקרא: אכפרץ דך ערבוגך. אינו אומר שיחזיר לו כפלים במעות דא״כ למה יקנה המקח לר״י שמיטה אף על פי שאינו כנגד ערבונו אלא אותר אכפול לך במקח שיתן לו כפלים מן המקח כנגד המעות שנתן לו ר"י אותר דיו אם קונה המקח על כרחו של מוכר כנגד מעות שנתן אבל הלוקח אם ירצה לא יקח כי אם מעות כי יאמר איני חפץ במעע מקח: בזמן שא"ל ערבוני יקון. רשב"ג מפרש שוה אלא פלג אינו משמט דברי רבן שמעון בן גמליאל. ר' יהודה הנשיא אומר אם היה המשכון כנגד החוב אינו משמט דפליגי ר"י ורבי יוסי שלא נתן לו אותם מעות בתורת פריעה אבל אם נתן לו אותם מעות בתורת תחילת פריעה קנה ומחזיר השאר לכ"ע היינו דלא כרב ופרש"י ערבוני יקון שאמר שיקנה לו ערבונו כנגד כל המקח חימה דהא עדיף מנתן לו בחורת פריעה דקנה הכל כיון שפירש בהדיא שיקנה ואם לאו משמט דייקינן דהאי אינו משמט דקאמר רשב״ג בכולו קאמר והוא הכל ואם נפרש ערבוני יקון כנגד ערבונו לבד יקנה לו מן המקח א״כ לר׳ יוסי אמאי כופל לו ערבונו לכן י״ל שלשון ערבוני יקון משמע שערבוני

יהיה קנוי לך אם אחזור בי וגם משמע יקון שיהא קונה לו במקח שויו יותר מכדי הערבון אם תחזור בך דהיינו כאילו א"ל בהדיא תכפול לי ערבוני:

ייין ייבו בין. יי ייבון כרשביא, ורם כרכי יהורה הנשיא. ורחיי לא וכר' ופשוטה היא. וקיימא לן כר' יוחנן דאמר ערבון כנגד כולו הוא קונה.

אלא קשיא לריש לקיש אמר לך ריש לקיש הא מני ר' שמעון היא: אבל אמרו מי שפרע רבא אמר "מילם לייםיגן ליה אביי אמר אודועי מודעיגן ליה דכתיב יוגשיא בעמך מנא מעשה בעושה מעשה אמר רבא מנא 6 אמינא לה דר' חייא בר יוםף יהבו ליה זוזי אמלחא לסוף אייקר מלחא אתא לקמיה דרבי יוחגן אמר ליה זיל הב להו ואי לא קביל עליך מי שפרע ואי אמרת אודועי מודעינן ליה רבי חייא בר יוסף בר אודועי הוא ואלא מאי מילט לייטינן ליה רבי חייא בר יוסף אתי לקבולי עליה למותא דרבגן אלא רבי חייא בר יוסף ערבון הוא דיהבי ליה הוא סבר כנגדו הוא קונה ואמר ליה ר' יוחנן בנגד כולו הוא קונה יאתמר ערבון רב אומר כנגדו הוא קונה ורבי יוחנן אמר בכנגד כָולו הוא קונה מיתיבי ביהנותן ערבון מחול לך והלה אמר לו אם אני אחזור בי אכפול לך ערבוגך נתקיימו התנאים דברי רבי יוםי רבי יוםי למעמיה דאמר האסמכתא אמורים בזמן שאמר לו ערבוני יקון יאבל מכר לו בית או שדה באלף זוז ופרע לו מהם חמש מאות זוז קנה ומחזיר המלוה את חבירו על המשכון ונכנסה ס

אלה קשיה. הך מתני׳ דלוי לריש לקיש: ר׳ שמעון היה. דאמר (לקמן סב. ב"ק לד:] במתני' לוחח לא מלי הדר ביה דקסבר מעות קונות: מודעינן סנהדרין דף פה. [יבמות כב: בבח בתרח ד. מכות ליה. דע שאם תחזור סופך להפרע ממך: בעושה מעשה עמך. ס:], ב) בס"י ואתמר, ג) לקמן דף עו:, ד) [לקמן בעמך דרשינן הכי והאי לאו עושה מעשה עמך הוא דכתיב (לפניה ג) סו. ב"ב קסח. קעג: נדרים טו. כ כ קטמו. קעצ. מדים כו:], ה) שבועות מד:, 1) [דברים טו], 1) [כתובות יג.ז. מ) ושם אימא הניאז.

זה יקנה את הכל והא לאו מלתא לעזי רש"י היא: אבל מוכר לו כו'. ונותן לו מהן ה' מאות זוו לשם תחילת פירעון או סתם קנה כו׳. וההיא דאיפלגו בה

רב ורבי יוחנן כי האי גונא הוא שזה הערבון תחילת הדמים הפירעון של פיסוק כי יהב ליה סתם: מאי לאו. מוסף רש"י כי היכי דאמר רשב"ג בקרקע אסמכתא. היינו דבר דאינו הקנוי בכסף לגמרי דמכי יהיב ליה מקלת מעות סתם קנה לגמרי והוא הדיו למטלטלי ההנוים בכסף לענין מי שפרע בסתמא קני ליה ערבון לכוליה לחייבו במי שפרע: לא קני ליה כוליה. לקבל מי שפרע אם נתן לו כנגד ערבונו: ומאי שנא.

מטלטלין לענין מי שפרע מקרקע לענין קנין גמור. ומשנינן קרקע דיפה כח הכסף בקניינה לקנות לגמרי קנין גמור מלחזור יפה נמי כח מקצת פריעתו לקנות הכל אבל מטלטלין שהורע הכסף בהן דאי פרע הכל לא

קני אלא לקבל מי שפרע בסתמא נמי לא קני פרעון מקצת לכולו לקבל מי שפרע על השאר אלא כנגד הערבון: המלוה על המשכון. אין שביעית משמטת דלא קרינא ביה לא יגושי שהרי אינו תובעו כלום: אלא פלג. חלי החוב: אינו משמע. לקתן מפרש לה: אינימא. דאינו משמט כנגד חלי החוב שהוא חופס משכון עליו אינו משמט אבל משמט הוא השאר: מכלל דר' יהודה הנשיא. אתא למימר דכיון דאינו משכונו כנגד הלוואתו משמט כל החוב בתמיה:

כדמסיק ש"מ משיכה בנכרי קונה ש"מ ואע"ג דממילחיה דר' יוחנן גופיה מוכח לה מ"מ אי לאו דשמיעא ליה לרבינא דרב אשי סבר